

КИШЛОК ХАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

1988 йил, 12 апрель,

СЕШАНБА

№ 84-85 ((4.280-4.281)).

Баҳоси 5 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Ун биринчи қақриққ Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси 10 апрель кунин ўз ишнин давом эттирди.

Депутатлар кун тартибидидаги навбатдаги масала «Ўзбекистон ССР давлат ҳаётидаги муҳим масалаларни ҳалқ муҳофазасига қўйиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳаси ҳақидаги масалани кўриб чиқишга киришилди. Шу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети қонун лойиҳаларини тайёрлаш доимий комиссиясининг раиси депутат А. Г. Қадир доклады қилди.

Докладни муҳофиза қилишда депутатлардан: Р. М. Худойберганаева (462-Гурлан сайлов округи), М. Ҳамроев (124-Қумақай сайлов округи), Ю. А. Асепков (24-Пролетар сайлов округи), Б. Г. Олминов (381-Дашнобод сайлов округи), А. Г. Мухторов (85-Бўқа сайлов округи), қатнашдилар.

Олий Совет «Ўзбекистон ССР Давлат ҳаётидаги муҳим масалаларни ҳалқ муҳофазасига қўйиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР қонунини бир овоздан қабул қилди.

Сўнгра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг

секретари депутат М. Ҳ. Холмұхамедов «Ўзбекистон ССР Олий Совети Миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия масалалари комиссиясини тузиш тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан музокарада депутатлардан Э. Юсупов (298-Янгиқўрғон сайлов округи), Т. А. Ешимбетова (481-Калинин сайлов округи), А. Ф. Клепиков (89-Димитров сайлов округи), Ф. Қўнисов (261-Чуя сайлов округи), В. Г. Денисов (332-Оқтош сайлов округи).

(Давоми саккинчи бетда).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 11 апрелда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Х пленуми бўлди. «КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль Пленуми қарорлари асосида ўрта ва олий мактабни ислоҳ қилишни амалга ошириш ҳамда қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш юзасидан республика партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов доклад қилди.

Доклад юзасидан музокарада Қорақалпоғистон область партия комитетининг иккинчи секретари Д. Д. Берков, Ўзбекистон ССР маориф ва оқилолоти вазири О. С. Аббосова, Қўқон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ш. Н. Мусабев,

Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим вазири М. Салоҳиддинов, Тошкент шаҳар Куйбишев район партия комитетининг биринчи секретари Н. И. Емельянов, Тошкент ҳалқ ҳўжалиги институтининг ректори, Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг раиси М. А. Зондов, Ўзбекистон Театр арбоблари союзи правленисининг раиси Б. Р. Қориева, Янгибозор район партия комитетининг биринчи секретари Р. Иброҳимова, Ўзбекистон ССР ички ишлар вазири У. Раҳимов, Жиззах шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. П. Нарзикулов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлимининг академик секретари А. Асқаров, Навоий кон-металлургия комбинатининг

директори Н. И. Кучерский, Наманган область ижроия комитети раисининг ўринбосари Д. Дадажонова, «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетасининг редактори Ш. Ниёзов, Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг ишчиси Л. Е. Комарова, Каттақўрғон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари И. Д. Эшбеков, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ш. Воҳидов сўзга чиқдилар.

Муҳофиза қилинган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ташкилий масалаларни кўриб чиқди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев Ўзбекистон Компартияси

Марказий Комитетининг Бюро аъзоси қилиб сайланди. С. А. Ҳўжаева Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Маданият бўлимининг мудирини этиб тасдиқланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзоси Н. Т. Туробов партия турмуши нормаларини бузганлиги, хизмат мавқеини суниётимол қилганлиги ва порахўрлиги учун пленум уни КПСС сафидан чиқарди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари В. И. Давидов, А. Т. Хлопов қатнашдилар.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишнин тамомлади.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1988 ЙИЛ ФЕВРАЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ЎРТА ВА ОЛИЙ МАКТАБНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИ АМАЛГА ОШИРИШ ҲАМДА ҚАЙТА ҚУРИШНИ ИДЕОЛОГИК ЖИҲАТДАН ТАЪМИНЛАШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. НИШОНОВ доклади

Ўртоқлар!

Ушбу пленум кун тартибига партия амалга ошираётган қайта қуришда принципиал аҳамиятга эга бўлган масала киритилган. Гап мана шу революцион жараённинг бош омили — инсон омили ҳақида бормоқда.

«Биз экономикамиз, маданиятимиз, социал ва маънавий турмушимизни ривожлантириш йўллари белгилашга қайси позицияларда туриб ёндашмайлик, — деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида сўзлаган нутқида Михаил Сергеевич Горбачев — инсоннинг ўзи, унинг сийёсий қиёфаси ва ақл-заковати, унинг маҳорати, унинг ватанпарварлиги ва интернационализми, унинг ижод қилиш қобилияти, унинг граждандлик позицияси ва активлиги ҳақида ҳал қилувчи омили бўлади».

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан ва КПСС XXVII сессиядан кейин ўтган вақт ичида совет кишилари анчагина ўзгардилар. Улар бошларини баланд кўтариб, қаддларини ростлаб олдилар, фактлар бетида очик ҳол билан боқомқдалар ва энг зарур масалалар ҳақида рўй-рост, ошкора гапирмоқдалар, йиллар давомида янгилиб қолган проблемаларни ҳал этиш усулларини бериладиган изламоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев шу йил 6—8 апрель кунлари Ўзбекистонда бўлган вақтида унинг меҳнаткашлар билан, республика активлари билан учрашувлари ҳам партия бошлаган йўлнинг тўғричилигига ҳалқнинг мана шундай йиғинчи муҳитида ўтди.

М. С. Горбачев иш билан жуда банд бўлишга қарамай, Тошкент районидagi К. Маркс номида «Ленин йўли» колхозларига, «Алгоритм» заводига борди, уларнинг иш билан танишди, одамлар билан самимий ва диалок суҳбатлашди. Уларнинг турмуши, меҳнатининг социал шароитларини қизиқиб сўрашди, қайта қуришни бугун моҳияти — инсон, совет киши, унинг ташвишлари ва эҳтиёжларидан иборат эканини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари республика санаяти, қурилиш, қишлоқ ҳўжалиги меҳнатчилари, зиёлилар ҳақида завоқ билан самимий гапирди. Ўқимдан, у қўйилганларни таъкидлади: «Ўзбек ҳалқи қадимий маданиятга эга бўлган ҳалқдир, мана шу замин учун кўп азоб-уқубат чеккан, жуда кўп иш қилган, уни яшатиш, замонавий ўлкага айлантирган ҳалқдир. Мен Ўзбекистонини биламан, деярли ҳамма областларда бўлганман... Кўп нарсани кўрганман, ишлаб чиқаришда, қишлоқларда ёшлар, оқ соқоллар билан учрашганман. Меҳнатсевар, камтарин, ўз заминига содиқ бўлган ҳалқнингиз қалбини ва руҳини маъмул даражада тушуниб олганман. Ҳалқингиз Совет ҳўкуматининг содиқ, ўзбек ҳалқи уруш даврида негизий интернационализмни намойиш қилганлигини, қанчадан-қанча ташвишларни ўз зиммасига олганини аслоб кўринг».

Михайл Сергеевич Горбачевнинг бу сўзлари Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир кишини дилидан жой олди. Бу сўзлар ҳақиқий ифтихор ва жондан партия билан ҳўкуматга астойдил миннатдорчилик туйғуларини уйғотди.

ди, бизга илҳом беради, ҳўжалик ва маданий қурилишнинг барча соҳаларида юксак самарадорлик, юксак унумдорлик билан ишлашга қўралади, янгиликларни қабул қилиш, ташаббусдорлик, сабот ва соддатламчилик билан ҳаракат қилишга ундайди.

Республика коммунистларининг, барча меҳнатчиларининг ҳозирги босқичда турмуш соҳаларини янгилашга эришган ҳўкумат вазифалари М. С. Горбачевнинг Ўзбекистон активлари билан учрашувида сўзлаган ёрқин нутқида ҳар томонлама чуқур асослаб берилди. Унда одамларнинг ташаббусини еттишган муаммоларнинг ҳал этишга ижобий ёндашув билан бирга боғлаш йўллари белгиланди.

Михайл Сергеевич санаотдаги ишлаб чиқариш қувватларидан ёмон фойдаланиладигани учун, махсуслот сифатида, бизга илҳом беради, ҳўжалик ва маданий қурилишнинг барча соҳаларида юксак самарадорлик, юксак унумдорлик билан ишлашга қўралади, янгиликларни қабул қилиш, ташаббусдорлик, сабот ва соддатламчилик билан ҳаракат қилишга ундайди.

ЎРТА ВА ОЛИЙ

Ўртоқлар! Бутун биз КПСС Марказий Комитетини 1988 йил февраль Пленуми қарорлари асосида ўрта ва олий мактабни ислоҳ қилишнинг амалга ошириш, қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифаларини муҳофиза қилишимиз лозим. Ҳалқ бораётган фан-техника революциясини, ривожланиётган демократия, коллективларнинг ҳўжалик мушаккиллари шартинда, ўзи ва мамлакат учун юксак масъулият вазифаларини, ўқимчилик, эътиқодли, социализм ишига садоқатли, граждандарга тарбия ва таълим беришда совет мактаби — умумий таълим, ҳўнар, ўрта махсус ва олий мактаб етакчи роль

тида таъминлаш соҳасида республика партия ташкилотини ҳалқ ривошида танқид қилди. Қурилиш комплексидagi ишларнинг аҳоли сўз яхшиланмоқда. Деҳқончилик ва чорвачиликда туз бўрилиш рўй бермади. Пахта ва бошқа қишлоқ ҳўжалик эканларининг ҳўсдорлигини паст. Социал масалалар зудлик билан ҳал этилиши лозим. Қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш муаммолари бениҳоя муҳим аҳамият касб этмоқда, одамларнинг онги ва тафаккурини революцион тарзда ўзгартириш лозим.

Ўртоқ М. С. Горбачевнинг масъалалари ва йўл-йўриқлари бизни янада зўр гапар ва фидокорлик билан ишлашга ундайди ҳамда партия, совет, давлат ва ҳўжалик органлари бутун фео-

литининг асоси бўлиб қолди керак.

Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг партия ишлаб чиққан новаторлик стратегиясини Ўзбекистон ҳалқи сиқидилардан маъқулламоқда ва қўллаб-қувватламоқда. КПССнинг актив ташқи сиёсати, қуруланиш пойгасини тўхтатиш, ядро қурулини таъкидлаш, тутатиш, маҳаллий можазоларни бартараф этиш соҳасидаги катта ташқи сиёсий ташаббуслари ҳаммамизнинг дилимизга яқин ва тушунарлидир. М. С. Горбачевнинг Афғонистон республикаси Президентини, АХДП Марказий Комитетини Бош секретари Нажибулло билан учрашуви, улар қабул қилган Совет — Афғонистон Қўшма баёноти тинчлик ишига қўшилган катта ҳиссидир.

Шундай қилиб, Тошкент

яна ҳалқаро ҳаётда катта воқеа рўй берган шаҳар бўлиб қолди. Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳарбий тўқнашувга чек қўйган 1966 йилдаги Тошкент декларациясини имзолаган пайтдан эътиборан Тошкент рўйи В. И. Ленин ишлаб чиққан асосий принциплари — пролетар интернационализм ва турли социал тузумдаги давлатлар билан тинч-тотув яшаш принципларига мустақил амал қилиб келмаётган мамлакатимиз ташқи сиёсати солимасига кирди ва янада келмоқда. Тошкентда имзолаган Совет — Афғонистон Баёноти ҳам мамлакатларимиз ўртасида дўстликни мустаҳкамлашга хизмат қилиши, Ер юзидagi барча тинчликсевар кўчларнинг манфаатларига мос келиши, шубҳасиз.

мимизнинг, ленинча миллий сиёсатнинг буюк социал галабасидир, совет ҳалқлари дўстлиги ва қардошлиқнинг, улар маданиятлари ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитишининг ютуғидир.

Бироқ ҳаёт бир жойда турмайди ва у мактаб олди-га янги-янги катта талаблар қўймоқда. Айниқса кейинги ўн йилликларда республика турмушининг бошқа кўп соҳаларида бўлгани каби ҳалқ маорифи ишида ҳам ҳўжа-қўрсинчилик, дабдабаозлик, ялли ёндашув, ҳақиқатни бе-заб қўрқатиш асоратли таъсир қилди. Яқин ўтмишда кенг ёйилган социалистик норма ва принципларни бузиш ҳўллари эш авлоднинг тарбиясига оғир маънавий зиён етказди.

Ҳалқ ҳўжалигини, фан, маданиятдаги ишларнинг аҳолининг объектив таҳлил этиш ва баҳолаш шунини кўрсатиб турибдики, кўпгина каттегориядаги ходимларнинг ишчанлик малакаси, профессионал ва умумий таълим таълимотлари даражаси етарли эмаслиги кўп жиҳатдан турғунлик ва қолоқликнинг сабаби бўлди.

Еш авлодга таълим ва тарбия беришни йўлга қўйишдаги катта хато ва нуқсонлар ҳозир республикани социал-иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш йўлидаги тўсиққа айланиб қолди.

Авалло миллий индустриал ишчилар синфини вуҷудга келтириш масаласини олайлик. Биз янги-янги корхоналарни барпо этишимиз, Навоий санаот зонаси каби йирик санаот регионларини вуҷудга келтиришимиз, фан-техника тараққиётини белгилаб берадиган тармоқлар — химия, машинасозлик, электроникани ривожлантириш

миз, «куёш», «алгоритм» ва бошқа нобб объектларни қурашимиз.

Пленумга тайёргарлик давомида ўтказилган социологик тадқиқотларнинг натижаларига қараганда, ёшлар анчагина қисмининг социал муддаолари, ҳаётини қадриятлари ва интилишлари системаси республикадаги ишлаб чиқаришнинг ҳозирги даражасидан ва уни ривожлантириш истиқболларидан ажралиб қолган ёки унга зид келади. Шунини айтиш киёоки, саволларга жавоб берган юқори синф ўқувчиларининг аътиги уч проценти ўзининг ҳаётини режаларини санаотдаги иш билан боғлаган. Кўп жиҳатдан кадрларнинг тайёргарлиги, замонавий технологияларни ўзлаштириш етарли эмаслиги сабабли қишлоқ ҳўжалигини, бошқа тармоқлардаги самарадорликнинг ўсиши, фан ва маданият янада тараққиёт этириш юришмапти.

Мана шунларнинг ҳаммаси бизнинг зиммамизга КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленуми позицияларида туриб умумий таълим, ҳўнар ва олий мактабдаги ишларнинг аҳолининг талаб-чандили билан танқидий таҳлил этиш, уни қайта қуриш йўллари ва аниқ-равшан чора-тадбирларни белгилаш вазифасини юқлайди. Айниқса бу вазифани умумпартия ва умумҳалқ иши, деб билиб ёндашиш, уни ҳал этишда партия, совет, ҳўжалик органларининг, ҳалқ маорифи барча бўғинларининг, гоёт кенг жамоатчиликнинг ўрни, рол ва масъулиятини белгилаб олиш лозим.

(Давоми иккинчи бетда).

РАСМИЙ ВИЗИТ БИЛАН

СССР Олий Совети Президиумининг тақлифига биноан ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик республикасининг Президенти Г. Гусак 11 апрель кунин расмий дўстона визит билан Москвага келди.

Внуково аэродромида самолёт лиллапоси анида уни КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар вазири Э. А. Шеварднадзе қизгин кутиб олдилар.

Кутиб олишда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари В. П. Орлов, А. Ф. Ройтель, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. Н. Ментшевич, СССР гражданд авиацияси вазири А. Н. Волков, СССР ташқи ишлар вазирининг ўринбосари В. П. Логинов, СССРнинг ЧССРдаги элчиси В. П. Ломакин, бошқа

расмий кишилар ҳозир бўлдлар.

Кутиб олувчилар орасида ЧССРнинг ЧССРдаги элчиси И. Ржегорж ҳам бор эди. Аэропортда Чехословакия ва Совет Иттифоқи Давлат байроқлари кўтарилган. Учин майдонда ЧССР Қуролли Кучлари уч тури вакиллари — қуруқликдаги қўшинлар, ҳарбий-ҳаво кучлари ва ҳарбий-денгиз флот вакилларида иборат факрий қоровул саф тортди. Оркестр ҳар иккала мамлакат Давлат Гимнларини ижро этди.

А. А. Громико ва Г. Гусак совет жангчилари сафини айланиб ўтидилар.

Учрашунинг тантанали маросими факрий қоровулнинг сиф тортиб ўтиши билан якунланди.

Мотоциклчилар эскорти ҳамроҳлигинда автомашиналар қортежи ўтган пойтахт кўчалари ва майдонлари ҳар иккала мамлакатнинг Давлат байроқлари, тебик транспарантлар билан безатилган.

(ТАСС).

Ўзбекистонга келиши муносабати билан

Густав Гусак

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиуми аъзоси, ЧССР Президенти

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикасининг Президенти Густав Гусак Чехословакия Социалистик Республикасининг атоқли партия ва давлат раҳбари, ҳалқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг машҳур арбоби.

Ўртоқ Густав Гусак 1913 йил 10 январда Братислава яқинидаги Дубравка посёлкасида ишчилар оиласида туғилди. 1929 йилда 16 ёшли Гусак Коммунистик Ешлар союзи сафига кириб, революцион ёшлар ҳаракатида фаол ишлаб бошлад.

Чехословакия Коммунистик партияси тақдиринингдан ва 1939 йилда Чехословакия Республикасини тугатилганидан кейин ўртоқ Гусак Чехословакия йирик Коммунистик партияси раҳбариятида фаол иш олиб

борди, бунинг учун у бир неча бор қамоққа олиниди ва турмага ташланди.

1943 йилинги эида К. Шмидке ва Л. Новомески билан бирга ўртоқ Гусак Чехословакия Коммунистик партиясининг йирик Марказий Комитетини тузди ва бу билан фашистлар таъсир натижасида бузилган партиянинг ташкилий структурасини қайта тиклади.

Ўртоқ Гусак Словакияда фашистларга қаршилик қўрсатиш марказий органи — Словакия миллий кенгашини тузишга муҳим ҳисса қўшди. Словакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ва Словакия миллий кенгашининг бошқа аъзолари билан биргаликда у фашистларга қарши умумҳалқ қуруллик қўзғололини тайёрлашда фаол қатнашди. Словакия миллий қўзғололининг бошқанд эътиборан (1944 йил 29 август) унинг раҳбарияти составига кирди, Словакия миллий кенгаши президиумининг аъзоси ва раис ўринбосари этиб сайланди.

1945 йил март ойида ўртоқ Гусак Москвада Чехословакиянинг чет элде қаршилик қўрсатиш ҳаракати вакиллари билан биргаликда янги тикланган Чехословакия миллий фронтини биринчи ҳўкумати тарғибмаси ва состав тўғрисида олиб борилган музокарада Словакия миллий кенгаши делегациясининг аъзоси бўлди.

Чехословакия Совет Армияси томонидан озод қилинган, ўртоқ Гусак партия ва давлат органларида турли раҳбарлик лавозимларини эгаллаб келди.

1946 йил май ойида у қонун чиқарувчи Миллий мажлис депутаты этиб сайланди, Словакиянинг вакиллар корпуси раиси бўлди. Революцион кучларнинг ички реакцияга қарши мурокасиз сийёсий курашда қатнашиб, ўртоқ Гусак меҳнат-кеш ҳалқининг Словакияда 1948 йил февралда реакция кучлари устидан қозонган галабасига жуда катта ҳисса қўшди.

Февраль галабасидан кейин ўртоқ Гусак масъул партия ва давлат лавозимларида ишлади. 1949 йили ўтказилган ЧКП IX сессияда Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланди. 50-йиллар бошида асосиз айбонлар оқибатида ўртоқ Гусак ҳамма лавозимлардан озод этилди, кейин эса қонунсиз риважда ҳўл қилинди. 1963 йилда оқланганидан кейин у илмий феолият билан шуғулланди. Словакия Фанлар академияси системасида ишлади. 1968 йил апрелда ЧССР ҳўкумати раисининг ўринбосари этиб тайинланди.

Ўртоқ Гусак изчил марксча-ленинча сиёсатни амалга ошира бориб, 1968—1969 йиллардаги чуқур итимоий-сийёсий

инқирозни енгишда актив қатнашди. 1968 йил август ойида у Словакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди. Уша ялийқ ўртоқ Гусак ЧКП Марказий Комитети ва унинг Президиуми аъзоси бўлди.

1969 йили ЧКП Марказий Комитетининг Чехословакия Коммунистик партияси янги раҳбарияти тузилган апрель Пленумида ўртоқ Гусак ЧКП Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Ўртоқ Гусак бошчилигиндаги ЧКП янги раҳбарияти партияда барча марксча-ленинчи кучларни жипслаштиришга, партия сафларини ёт унсурлардан тозалашга, гоёяни ва ташкилий бирлигини қайта тиклашга, ЧКПнинг КПСС ҳаётида бошқа коммунистик ва ишчи партияларининг қардошларига алоқаларини тиклаш ва чуқурлаштириш, Чехословакия билан Совет Иттифоқи, социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакат халқлари ўртасидаги дўстлик ришталарини мустаҳкамлашга муваффақ бўлди.

(Давоми иккинчи бетда).

(Давомн учинчи бетда).

СССР Олий Совети
Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.
СССР Олий Совети
Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАПШВИЛИ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ X ПЛЕНУМИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1988 ЙИЛ ФЕВРАЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ЎРТА ВА ОЛИЙ МАКТАБНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИ АМАЛГА ОШИРИШ ҲАМДА ҚАЙТА ҚУРИШНИ ИДЕОЛОГИК ЖИҲАТДАН ТАЪМИНЛАШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

(Давоми.
Боши 1, 2-бетларда).

Самарқанд архитектура-қурилиш институти, Андижон медицина институти, Навоий номидаги Тошкент педагогика институти каби бир қанча олий ўқув юртиларида оқс раҳбарият билан партия комитетлари таълим жараёнини қайта қуриш ва яхшилаш ўрнига бузуғчиликларни қўриб қиқш билан бандирган. Олий ўқув юртиларимизда ошна-оғайнигарчилик, порахўрлик, соти олиш, қариндош-уруғчилик ва юртдошлик алоқалари ҳали тугатилган эмас.

Ўқув юртиларини бошқаришни демократиялаш жараёни бошланганлиги ва аввало барча даражадаги раҳбарларни сайлаб бўлиш, профессор-ўқитувчилар состави лавозимларини сайлаб бўлиш асосида конкурс бўли билан ағдариш салбий ҳодисаларга қарши курашни амалий, соғлом назарнинг қарор тоқидиригини таъсирчан воситасидир. Бизда мактаблар, олий ўқув юртилари раҳбарларини сайлашнинг дастлабки тажрибаси бор. Бу тажриба умуман ижобий тажриба. Бироқ практика коллектив, унинг раҳбарлари, партия ташкилотининг социал етуклиги учун ана шу жиқдий имтиҳондан ҳамма ҳам ўта олмаётганлигини кўрсатади.

Олий таълимни қайта қуришда студентларнинг ўзини-ўзи бошқарувиға мўҳим роль ақратилади. Ҳозир бу жараён мўҳим тус олмақда. Илмий кенгашлар аъзоларининг қарийб учдан бир қисми студентлардир. Бу демократиялашнинг аяққол кўлга ташланадиган аломати бўлиб, у олий ўқув юрти иши сифатини оширишга ижобий таъсир қилмоқда. Лекин кенгашлар составига ўз ўрқолқари томонидан қўрсатилган, ўзининг янги ролини тушуниб етатиётган студентларнинг ҳақиқатан ҳам энг оқибатли намоёнлари сайланиши керак. Бу партия ва комсомол комитетлари бажарадиган ишдир.

Олий ўқув юртиларида қайта қуришни авж олдириб юбориш, мутахассислар тайёрлашни сифат жиҳатдан янги даражага қўтариш, ишлаб чиқаришнинг илмий-техникавий даражасини юксалтириш, унинг самарадорлигини ошириш мўаммоларини ҳал еттишга олий мактабнинг илмий имкониятларини жалб қилиш зарур.

Бунинг учун бир қанча принципиал масалаларни, албатта, ҳал еттишга тўғри келади. Энг аввало, олий ўқув юртиларининг структурасини республика еҳтёжларига мўвофиқлаштириш керак. Бизда заифлиги аниқ кўриниб турган ва истиқболда йўқ факультетлар, кафедралар ва ҳатто олий ўқув юртилари бор. Уларга нисбатан биз маҳаллий манфаатлар нуктадан назаридан эмас, балки давлат нуктадан назаридан қарашимиз лозим. Уларни замонавий талаблар даражасига қўтариш мўкин бўлса — бу ишни тезроқ бажариш лозим. Агар мўкин бўлмаса, қийин бўлса ҳам узил-кесил қарор қабул қилиш — уларни тугатиш еки турдош институтидан билан бирлаштириш зарур.

Олий ўқув юртиларида таълим ва илмий-тадқиқот жараёнини жуға ёмон таъминланган. Масалан, Тошкент давлат университетига ЁХМ боқариш пушти олдиқда бир иш жойига 180—200, Нукус давлат университетига 300—400 студент тўғри келади. Ҳолбуки, мамлакатимизда етакчи олий ўқув юртиларида бундай иш жойига 20—25 студент тўғри келади. Таъминот органлари аҳволи қатъий ўнгиллаш йўлини топишлари лозим. Практика бу аҳволдан қўтилишини бошқа гоят самарали йўлини кўрсатмоқда: бу йўл олий мактабни фан ва ишлаб чиқариш билан боғлашдир. Таълим, илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш жараёнини бирлаштириш йўлидир.

Партия, совет ва ҳўжалик органлари олий ўқув юртиларининг еҳтёжлари билан аниқ-равшан ва самарали шўгулланариш лозим. Республика тус тили ва адабиети педагогика институтининг тақдирини ана шундай ишчанлик билан, давлат манфаатларини қўзалаб ендашув етишмаётганлигидан далолат бериб турибди. Роға кўра бу институт тус тили ва адабиети ўқитувчилари тайёрлаш ҳамда тус тилини ўқитишнинг замонавий методикасини ишлаб чиқишини регионал марказига айлантириш керак эди, лекин институтда кадрлар тайёрлаш учун еҳ қандай шароит йўқ, бинолар билан атиги 18 процент таъминланган. Министрлар Совети бу масалани бир неча марта қўриб чиқди ва ўтган йилининг август

тида «Узортектстрой» ва «Уздорремпротекст»нинг қўрилаган биноларини институтга олиб берди. Бу бинолар 10 йилдан буён қурилмоқда, капитал маблағларнинг атиги 44 проценти ўзлаштирилган, сўнгги икки йил ичида бу ерларга умуман қурувчиларнинг қадами етгани йўқ.

Энди бундай бўлиши мўкин эмас. Агар биз рус тилини ўрганиш мўаммосини ҳал қилиш билан ҳақиқатан ҳам жиқдий шўгулланмоқчи бўлсан, келингла, бунинг биз олдин ана шу ўз моҳиятини ҳақиқатан ҳўжалик вазифаси эмас, балки ижтимоий-сиёсий вазифаси ҳал еттишга мўносабатинос намунасида исбот қилайлик.

Олий ўқув юртиларига қурувчиларнинг тайёрлигини бўшлигини ҳисобга олиб, Тошкент ирригация ва қишлоқ ҳўжалигини механика-лашланш инженерлари институти тажрибасига еҳтёбор бериш керак. Институт партия комитети, ректорати вазифани ҳал еттишини постандарт йўлиларини изламоқдалар, нима қилиб бўлса ҳам студентлар қабул қилиш планини бажаришга ҳаракат қилмай, балки яхши тайёрларлик кўрган ёшлар келишини таъминлашга уринмоқдалар. Тажриба тариқасида институт ҳўзурида бўлаёқаб абитуриентларни тайёрлаш мақсадида умумий таълим мактабнинг иккита ўқинчи синфи ишлаб бошлади. Ўқувчилар ётоқхона, имтиёзли овқатланиш билан таъминланганлар. Уларга мактаб программасини ўзлаштириш ва асосий фанлар негизларини ўргатишни қўшиб олиб бориб, таълим бермоқдалар.

Аммо энг мўҳими олий ўқув юртилари профессор-ўқитувчилар составининг маълумасига, илмий савиясига ва ижодий потенциалига боғлиқ, албатта. Бу ерда ҳали илмий-тадқиқот билан ишлаб шўгулланмаётган малакасиз ўқитувчилар бор. Ҳолбуки, фан билан шўгулланмай қўйган ўқитувчи ўсмаслиги, студентларга ижодий билим беришга қодир емаслиги яхши маълум. Олий ўқув юртидаги сийқалик, гўрлик жамиятга жуға қимматга тушмоқда. Демак, аттестациялар, конкурслар ўтказиш керак. Таълим сифатини оширишнинг республикадаги олий ўқув юртилари ва мамлакатнинг етакчи олий ўқув юртилари йўрисидаги ўқитувчиларни айриб бошлаш формаси ҳам самарали бўлади. РСФСР, Украина ва бошқа республикаларнинг олий ўқув юртиларининг курсларини ўқиш, махсус семинарларни, аниқсиз, фандаги янги йўналишлар бўйича семинарларни олиб бориш учун таъинли олимларнинг тақлиф қилиш лозим. Ўқитувчиларимизнинг мамлакатимиздаги энг яхши олий ўқув юртиларида стажировкадан ўтишини ҳам практикаға кенг жорий етиш керак.

Юқори малакали ишчилар ва мутахассислар тайёрлаш мўаммосининг яна бир мўҳим жиҳати бор. Гап қандай кадрлардан қанча тайёрлаш кераклиги, ўқув юртиларини қарерда жойлаштириш ва нийҳат мутахассисликлар структураси қандай бўлиши кераклиги ҳақида бормоқда. Бу масалаларнинг ҳал қилинмаганлиги шўнга ҳал келмоқдаки, бир қанча мутахассислар айтиб беришда республикадаги ҳамма олий ўқув юртиларида оз-оздан бўлса ҳам тайёрланмоқда. Бунинг устига олий ўқув юртиларимиз, техникумларимиз, ҳўнар-техника билим юртиларимиз ҳозирги вақтда талаб унча кўп бўлмаган мутахассисларни юзлаб, минглаб тайёрлаб бермоқдалар, айтиб бериш вақтда республика ҳалқ ҳўжалигининг ривожланаётган тармоқларига мутахассислар етказиб бермайтирлар. Госплан Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети билан биргаликда шу йилнинг ўзидеёқ республика ҳалқ ҳўжалигининг аниқ-пўхта қасб-ҳўнар-малака қарактеристикасини тўзиб чиқиб, шу асосда кадрларга бўйртма аниқ бўлишини таъминлашди. Маориф министрлиги еса олий ўқув юртилари, техникумлар, билим юртилари ва улардаги мутахассисларни тартибга солиш зарур.

Ўрқолқар! Жамиятимиз ҳамма соҳаларини янгилашнинг жадал суратлари кадрлардан катта сафарбарлигини, ўз билимларини мунтазам янгилаб боришни, профессионал тайёрларлик даражасини оширишни талаб қилади. Шу боисдан кадрлар малакасини мунтазам ошириш зарурлиги ҳақидаги масала ҳар қанчогинадан ҳам ўткир қилиб қўйилмоқда. Гап аслида барча каториядаги ҳодимларга узлуksиз таълим бериш ва

уларни қайта тайёрлашнинг яхшият системасини яратиш ҳақида бормоқда.

Бунда ечки ва сиртки ўқиш мўҳим ўрин тутди. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқиётган студентлар билан энг яхши педагог кадрлар иш олиб боришлари керак, ҳозир еса одатда бунинг акси бўлмоқда. Ечки ва сиртки ўқиш билан дипломни оқлашлари керак. Практика билан алоқа, олинган назарий билимларини ишлаб чиқаришда ишларда мўжассамлаштириш уларнинг имтиёзи. Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ечки ва сиртки ўқишни тақлиф етишни қайта қўриб чиқиши зарур.

Таълим ва тарбиянинг мурраккаб ҳамда кенг қўламли вазифаларини ҳал еттишда педагогика фани ўзининг салмоқли сўзини айтиши лозим. Бу соҳада бизда Ўзбекистон ССР Маориф министрлигининг педагогика фанлари илмий-тадқиқот институти, олий ўқув юртиларининг олимлари, республика Фанлар академияси иш олиб бормоқда. Бу фан билан шўгулланувчилар кўп, лекин ана шу долзарб масалаларга онд асарларнинг қўлида янгиҳа ендашувлар йўқ, маълум бўлган, кўп жиҳатдан ескириб қолган қоридлар тақорланмоқда.

Ҳозирги замон ишлаб чиқаришнинг ривожлантириш динамикаси ишчилар ва мутахассислардан мавжуз профессионал билим ва қўникмаларини узлуksиз тўлдириб ва янгилаб боришни талаб қилмоқда. Бу вазифани малака ошириш курслари ва институтилари ҳал қилмоқда, уларни ҳар йил салкам 900 минг киши битирмоқда. Лекин уларнинг идоравий тарқоқлиги иш самарадорлигини анча пасайтирмоқда. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қабул қилган қарорға мўвофиқ министрликлар ва идоралар кадрларни тайёрлаш ва малакасини ошириш формаларини қайта қўриб чиқиб, уларнинг республика Олий ҳўкуматига еса таълим министрлигига бошчилигидаги ягона системаға бирлаштиришлари зарур. Партия комитетлари бу мўҳим вазифани ҳал еттишнинг қаттиқ талаб қилишлари керак.

Ўрқолқар! Қўриб турибсизки, ўрта ва олий мактабни ислоҳ қилиш мўаммоларини педагогика ишлари доирасидан анча ташқарига чиқариб, аслини олганда, гап қайта қуришнинг энг мўҳим асосий бўлини ҳисобланган одамларга таълим ва тарбия беришнинг бутун системаси тўғрисида бормоқда. Масалани бу тарзда қўйиш партиявий раҳбарлик даражасини қатъийн оширишни талаб қилади.

Партиявий раҳбарлик таълим ва тарбия жараёнини қайта маълумлаштириш билан аралаштириш, педагогик коллективлар ва профессор-ўқитувчилар коллективини фаолиятини ўзбосимчилик билан еқлаб қўйишдан иборат емас. Бу соҳанинг ўзиға ҳос ҳўсуksиятлари бўлиб, уға ҳўсуksиятлик билан ҳар қандай ендашувга мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Бизнинг биринчи гапдаги вазифамиз — партиявий таъсирини кучайтириб, мактаблар, ҳўнар-техника билим юртилари, техникумлар ва олий ўқув юртилари партия ташкилотларининг роли ва жанговарлигини оширишдан иборат.

Ҳозир ҳалқ маорифи системасида 64 мингдан ортиқ коммунист ишламмоқда, бу бутун республика партия ташкилотининг ўндан бир қисмидир. Улар олти минг партия ташкилотига бирлашган. Бу бутун таълим тарбия ишларини қайта қуришни йўналиштириб туришга, умумпартиявий, умумҳалқ аҳамиятига еға бўлган ҳўшда намуна кўрсатишга қодир бўлган катта кучдир. Аммо Марказий Комитет, область, шаҳар, район партия комитетлари, шўнингдек совет, ҳўжалик, қасаба союз ва комсомол органлари унға доимий еҳтёбор бериб, ердан ва мадад кўрсатган тақдирдагига ана шундай куч бўла олади.

Ҳолбуки, партия комитетларида ҳалқ маорифига ана шундай мўносабат етишмапти. Уларнинг қўлилари студентлар ва мактаб ўқувчиларини қишлоқ ҳўжалик ишларига сафарбар етиш масаласи пайдо бўлгандагина ўқув юртиларини еслайдилар. Область, шаҳар, район партия комитетлари ўрта ва олий мактабни ислоҳ қилиш билан боғлиқ бўлган масалаларни қўриб чиқадигани ҳал қандамдан ҳам ҳолларда ҳам улар ўқув юртиларининг ишчиноз тақлид қилмайдилар, қабул қилинган қарорлар сийқа, умумий гаплардан иборат бўлади, белгиланган ишларни бажариш зарур чораларни амалга ошириш билан мустаҳкамламайди.

Масалан Самарқанд область партия комитети бюроси (секретарь ўрқолқар Ф. А. Шўкурова) ўтган тўрт йил ичида мактаб ислохотининг бориши масаласини атиги икки марта мўҳоқама қилди. Моддий-техника базасини мустаҳкамлашдаги ўпирилишлар учун, ўқув-методика ишларидеги камчиликлар учун ҳеч кимдан жавобгарлик талаб қилинмади, еҳ кимнинг зиммасига масъулият юкланмади. Шу сабабли бу ерда мактаб ишларида ҳам, олий ўқув юртилари фаолиятида ҳам жиқдий нуқсонлар ва салбий ҳодисалар кўпилигига ажабланмаса ҳам бўлади. Ҳолбуки, область ўқув юртиларининг сони жиҳатдан республикада иккинчи ўринда туради.

Бўхоро область партия комитети ҳалқ маорифи еҳтёжларига доғайдилик билан қараб, принципсизларча мўносабатда бўлмоқда. Область партия комитетининг секретари ўрқолқар С. Н. Бахронова кўпгина корхоналар амалии малакаси жуға таълиғи учун Бўхоро технология институтини битирувчилардан ўз мутахассислиги бўйича фойдаланишдан бош торётганликлари каби ташвишли фактни мутлақо сезишмапти.

Қорақўлғистон область партия комитетида ҳам, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг фан ва ўқув юртилари бўлимида ҳам Нукус давлат университетида катта камчиликлар тўғрисида кўп гапирилади. Бу ўқув юртига автоном республика партия органлари ва аийқсиз, область партия комитетининг секретари ўрқолқар М. К. Аралбеев жуға катта еҳтёбор бериш лозим эди. Аммо университет партия йигилишида коллективнинг олий таълимни қайта қуриш ҳўсуksияти вазифалари мўҳоқама қилинган пайтда шу ерда ҳозир бўлган 150 кишидан бор-йўғи тўрт киши сўзға чиқди, улар ҳам ишдаги еҳ қандай камчиликларни очиб ташламадилар ва еҳ қандай аниқ тақлиф киритмадилар. Нукус шаҳар партия комитети билан Қорақўлғистон область партия комитети еса тадбир ўтказилди, деб қайд етишди.

Ҳалқ маорифи системасини бошқа соҳаларда ишни барбор қилган, энг ёмони еса оқибсунинг тўкиб қўйган кадрлар билан тўқдириш каби йроқсиз практикаға еҳ қўйилган йўқ. Масалан, Хоразмда партия комитети ишдаги катта камчиликларни учун ҳўнар-техника таълими область комитетининг бошлиғи ўрқолқар Л. А. Асқаровни ишдан бўшатиб, уни область ҳалқ маорифи бўлими мудирининг ўринбосарлиғига таъин қилишдан бошқа ехшироқ йўл топилмади. Қанчадир область партия комитети шаҳар партия комитетининг собиқ секретари Р. Аминова ўзига топирилган соҳаға раҳбарлик таъминлай олмаганини тан олиб, уни педагогика билим юрти директори қилиб тасдиқлашнинг лозим тоғди. Сўрхондарё областида салбий сабабларға қўра ишдан бўшатилаган ўқув юртиларининг 13 раҳбарини 9 нафарни ҳали ҳам раҳбарлик лавозимларини ағдалаб турибди.

Ана шу ва бошқа камчиликлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети фан ва ўқув юртилари бўлими ҳамда шаҳсан унинг мудирини ўрқолқар Н. Т. Тўқиева ҳалқ маорифига раҳбарлик қилишда расмийчиликка йўл қўйганлигини кўрсатиб турибди. Бўлим ўрта ва олий мактабни ислоҳ қилишнинг кўпгина масалаларини коллектив органлар мўҳоқамасига киритди, яхшигина қарорлар қабул қилди. Аммо энг мўҳим ишға — қайта қилинган қарорларни бажариш, режалаштирилган ишларни охирига етказиш юзасидан ташкилий ишларға келганда, бунга бўлимининг қўли етганлиги. Бўлим ҳодимлари ҳалқ маорифи органларида кадрлар сийсатини ўтказишда ҳам қатъий позицияда турмадилар.

Марказий Комитетнинг база корхоналарининг ўзларига биритилган мактаблар ва ҳўнар-техника билим юртилари ердан бериши, мактаб ўқувчилари ва студентлар овқатланишини ташкил етиш юзасидан чиқарган қарори бажарилмаётган экан, бунга Марказий Комитетнинг тармоқ бўлими — қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат санаети, оғир санает ва машинасозлик, қурилиш ва шаҳар ҳўжалиги, транспорт ва алоқа, енгил санает ва ҳалқ истеъмол моллари, савдо ва маший хизмат бўлимиларининг еҳтёборсизлиги ҳам сабаб бўлмоқда.

Область партия комитетлари, Марказий Комитетнинг ташкилий-партиявий ишлар бўлими нима учун бир қанча районларда педагогика коллективларида партия аъзолари сафи камайиб кет-

ганлигини, республика мактаблари ҳамда ҳўнар-техника билим юртиларининг учдан икки қисмида, Сирдарё, Сўрхондарё, Навоий областларида еса мактабларнинг деярли ярмида нима учун партия ташкилотлари йўқлигини тақлид қилиб чиқиши зарур. Шу билан бир вақтда Қанчадир областидаги Чирокчи районига сўнгги беш йил ичида ҳалқ маорифи ҳодимларини 32 киши партияға қабул қилинган бўлса, шундан атиги 12 киши ўқитувчи, кўпчилиги — бухгалтерлар, кассирлар, боладарға таълим ва тарбия беришға бевосита алоқадор бўлмаган бошқа қасб вакиллари.

Хуллас, ўрқолқар, ёш авлодга таълим ва тарбия бериш ҳақида ғамхўрлик қилиш бизнинг умумпартиявий ишимиздир. Бу иш билан чинакам партиявий тарзда — чуқур, малакали, принципал ва доимий шўгуллануш керак.

Ўрта ва олий таълимни қайта қуришдан мақсад ёшларнинг билим ва қасб даражасини оширишдангина иборат емас. Қайта қуриш айна бир вақтда чинакам совет гражданиларини, революцион ағъаналарини давом етирувчиларни, партия сийсатини тушунадиган, уни ҳўмон қилишга ва ўтказишға қодир бўлган серғайрат кишиларни тарбиялаш вазифасини ҳал қилиш керак.

Республикамиз ёшлари ўз оталари, кейинги авлод бошлаган ишни давом етиртиришда фаол қатнашмоқдалар. Улар социалистик қурилишнинг ҳамма соҳалариға сезиларли ҳўсиз қўшмоқдалар. Улар асосан чинакам граждандар, ҳақиқий ватанпарварлардир. Бироқ ёшлар орасида қўзға ташланаётган ижтимоий-сиёсий пассивлик, ишонсизлик қўриқларини, маънавий меъзонлар пасайганилиги, ибтидоий маънавий қадриятларға мойиллигини сезмаслик мўкин емас.

Ҳалқ маорифи органлари ҳам, партия ва комсомол

ҚАЙТА ҚУРИШНИ ИДЕОЛОГИК ЖИҲАТДАН ТАЪМИНЛАШГА ЕҳТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан партия XXVII съезидан кейин турмушда рўй бераётган ўзгаришларни идрок етиш, қайта қуриш давомида вужудта келган янги вазифаларини илғари сўриш — ана шуларнинг ҳаммаси мамлакат, республика, ҳар бир коллектив ва ҳар бир кишининг турмушига еҳ интеллектуал, маънавий билансизлар, ўрқолқар. Ҳозир економикада, маданиятда, социал ва сийсат соҳада тузатишни, янгиҳа ендашувларни, екерёс ўсган талабларини еҳтёборға олиб ҳал қилишни тақозо етдиган биргалик масалалар пайдо бўлди. Бироқ қандай бўлмасин, инсон, унинг сийсат, интеллектуал, маънавий даражаси, унинг ватанпарварлиги ва интернационализи, граждандлик позицияси ва фаолияти ўзгармас, белгиланч омил бўлиб қолмоқда.

Партия маънавий соҳада давом етаётган, уни поклаш ва бойитишға, маънавий кўчига ва онгли потенциални ўстиришға қўламадиган жараёндаги ғамхўрлик, билимдонлик билан олсини қўзалаб мўносабатда бўлиш йўлини қатъий билан ўтказға бошлади. Танқид учун таъинланган зоналар ва мавзулар тугаб бормоқда. Нуктадан назарлар жуқиниш ва еркин таққосланмоқда. Пропаганда, ахборот маблағарига ишонсизлик ошмоқда. Янгиҳа тафаккур қолонлиққа қарши қийин курашда шаклланимоқда. Анқадар ва сийқаликлардан изчиллик билан ҳалос бўлаётган ижтимоий онда жуқиниш ўзгаришлар рўй бермоқда. Енгайиб бораётган ошкоралик ва демократия шароитида пропаганда ишнинг тажрибаси тўпланмоқда.

Бироқ, Михаил Сергеевич Горбачев республика активлар билан учрашувда таъкидлаганидек, янгиҳа тафаккурни ағдалаш жараёни, онгли қайта қуриш ҳаддан таққоси секинлик ва қийинлик билан бормоқда. Партия комитетлари, идеология мўассасалари одамлар билан ишлаб доғматизм ва маъмуриятчиликдан, турғулик дариға хос услублар ва усуллардан ҳўзирада дадил ва кескин ҳалос бўлмаптилар. Қўниҳа янги вазифаларни ески воситалар билан ҳал етишға уринмоқдалар. Янги ендашув деған иллат аудлик билан бартараф етилмоқда. Тарғибот ва тарбия ҳали ҳам иқтисодий исло-

комитетлари ҳамда ташкилотлари ҳам мактаблардаги, ҳўнар-техника билим юртиларидаги, техникумлардаги ва олий ўқув юртиларидаги тарбиявий жараёнга дуруст еҳтёбор бермаётганликлари тўғридан-тўғри тан олиш керак. Кўпгина мактабларда тарих, адабиёт дарслари аниқ-равшан инсонпарварлик руҳида, социал-сийсий йўналишда ўтказилмапти, табиий-илмий фанлар, материалистик дунёқарашни тарғиб қилиш билан чамбарчас боғлаб ўқитилмапти. Рус ва ўзбек тилларида ўқитиладиган аралаш мактаблар сони сўнтий равишда еқлаб қўйилганлиги интернационал тарбияға ердан бермайдир. Жамиятшунослик ўқитувчилари орасида зарур билимга ва мўносиб ахлоқий-сийсий фазилатларға еға бўлмаган тасодифий кишилар оз емас. Улар орасида бир ярим мингдан кўпроқ киши тўқисиз олий маълумотли, 715 киши еса фақат ўрта маълумотлидир. Натияжада мактабларини битириб чиққан кўпгина йигит-қизлар ижтимоий тараққиёт қонунларига онд енг оқдий билимларға ҳам еға емаслар, социал турмуш нималигини яхши тушулмайдилар.

Олий ўқув юртиларида ижтимоий фанларни ўқитишнинг сифати алоҳида ташвиш туғдирмоқда. Еро институтини битириб чиққан киши шўнчаки малакали мутахассис бўлибгина қолмай, аввало сийсат жиҳатдан саводли, гоғий жиҳатдан етук граждандар, илгор мафсура ва маданият соҳиб бўлиши керак.

Аммо ижтимоий фанлар кафедраларида таълим-тарбиявий ва илмий ишнинг йўлга қўйилиши шў талабларға жавоб бермайдир. Бир қанча институтиларда лекциялар ва амалий машғулотлар гоғий-назарий ва методик жиҳатдан паст савияда, доғматизм, ва қироатхонлик руҳида ўтмоқда, студентларнинг сийсий онгини ва гоғий еҳтёқидини ривожлантиришға қўламашмапти.

Ҳалқ маорифи органлари ҳам, партия ва комсомол таълимни қайта қуришнинг илмий-таълимий ва илмий ишнинг йўлга қўйилиши шў талабларға жавоб бермайдир. Бир қанча институтиларда лекциялар ва амалий машғулотлар гоғий-назарий ва методик жиҳатдан паст савияда, доғматизм, ва қироатхонлик руҳида ўтмоқда, студентларнинг сийсий онгини ва гоғий еҳтёқидини ривожлантиришға қўламашмапти.

Одамларға ишонч, ғайриодатий ишларға сабр-тоқат, хайрихолик, ташаббус ва новаторлиқни рағбатлантириш, талантларни қўзалаб қувватлаш — қайта қуришнинг маънавий соҳасида партиявий ишнинг энг мўҳим принциплари. Бу ўринда гап ана шу соҳадарги жараёнини ўз ҳолиға ташлаб қўйиш, мафкурамиз ва ахлоқимизға зид ҳодисаларға йўл қўйиш ҳақида бораётганин йўқ, албатта. Бунинг еслатишға тўғри келадиганининг сабаби шўки, ҳалақит берувчи кучлар бюрократик аппарат дароғҳи билангина еқламмайди. Гражданд нурсизлиги, тафаккурнинг мустақил емаслиги, масъулиятсизларча савфасабозлик, сўз билан ишнинг бир ердан чиқмаслиги идеология соҳасида ҳам мавжуз, партия комитетлари ва ташкилотларининг фаолиятида ҳам барҳам тошган емас.

Мафкуравий таъсир воситаларининг ҳаммасини қатъий билан йнгилаш зарур. Марксиз-Ленинча таълим системасида, озаки ва мабтуот пропаганда, адабиёт ва санъат арбоблариде партия билан ҳалқ ҳал етдиган вазифаларини бутун мураккаблигини кўрсатиб бериш маҳорати етишмапти. Баъзи бировлар шўвуларға берилишдан ўзларини тийолаштирадилар, ўтмиш ва ҳозирги аҳолилардан юзкин, пўхта ўйламадан еҳа бериш дариға мўтаболо бўлганлар. Баъзан айрим шахслар ва воқеаларнинг роли ўзбосимчилик билан, етарли даражада сийсий ендашлмаган ҳолда тақлид етилатилди. Илмий мўҳида, ижодий союзларда, театрларда, газета ва журналларнинг редакцияларида қўрқобозлик элементлари намўён бўлмоқда. Биз ҳаддан ташқари катта насарларни кутаётган, бир зарб билан ўзгаришларға еришини истаётган кишиларға ҳам дуч келамтирми. Ески одатлар билан яшашни осонроқ бўлган, демократия ва ошкораликни еқлашға ийтилоётган кишилар ҳам оз емас.

Аҳвол ана шундай бўлган. Самарқанд университетига саволларға жавоб қайтарган студентларнинг 42 проценти ҳўдоға ишонсизлик, 40 проценти диний маросимларға ижобий назар билан қарашини айтишға ажабланганини ҳажати йўқ. Бўхоро технология институтига ҳам тахминан ана шундай манзара аниқланди. Бу ерда муаллимларнинг муайян бир қисми орасида миллатчилик оғмачилиги руҳидеги сийсий гўр қайфиятлар аниқланганлиги тасодифий ҳол емас. Бунга еса мутлақо йўл қўйиб бўлмайди. Тошкент медицина институтига илмий коммунизм ва КПСС тарихи кафедраларига, Ўрта Осиё педиятрия институтига сийсий иқтисод кафедрасига малакасиз раҳбарлик қилинаётганлиги бир йилдан кўпроқ вақт мўқаддам Марказий Комитетда ўтказилган кенгашда танқид қилинган эди. Бироқ шу вақтға қадар у ерда сезиларли ўзгариш рўй бермади. Қўниҳа коллективлар фақат бир миллат вакилларидан иборат, коллектив аъзолари еса пенсия ешиға яқинлашиб қолганлигини нормал деб ҳисоблаш қийин. Ижтимоий фанлар муаллимларининг қарийб чорак қисми партиясизлар эканлиги мутлақо нормал бўлмаган бир ҳолдир, албатта. Агар Пленум Марказий Комитетнинг фан ва ўқув юртилари бўлимидан область ва шаҳар партия комитетлари билан биргаликда ҳар бир олий ўқув юртидаги аҳволи партиявий, интернационалист позицияларда туриб, синчиклаб ўрганиш ва жамиятшунослик кафедраларини муста

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1988 ЙИЛ ФЕВРАЛЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА ЎРТА ВА ОЛИЙ
МАКТАБНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИ АМАЛГА ОШИРИШ ҲАМДА ҚАЙТА ҚУРИШНИ ИДЕОЛОГИК ЖИҲАТДАН
ТАЪМИНЛАШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

фаол амалга оширмоқда.

«Узбекистон ССРининг 2000 йилгача мулкжалланган Комплекс уй-йўл программаси асосий қондалари»нинг муҳокамаси республикада катта таассурот қолдирди. Бу муҳомада чоғида республиканинг минглаб меҳнаткашлари ўз рини билдирди. Аҳоли «СССРдаги кооперация тўғрисида»ги СССР Қонунини ўрганишга актив киришди.

Экология проблемаларини буйча ўткир мунозара айтилиб бормоқда. Долзарб масалалар ҳали қуп, бинобарин, уларни халқ билан қарамонлама кенгашиб олгандан кейингина ҳал қилиш зарур. Сизларнинг муҳомаида маънағиза қўйилган Қонун лойиҳаси ана шу шизга ёрдам бериши керак.

(Панорама, бағишчи, бондари)

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ВА ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИ КОМИССИЯСИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат М. Ҳ. ХОЛМУҲАМЕДОВ доклади

Депутат ўртоқлар! Бугун биз гўят муҳим ва актуал проблемани муҳокама қилишимиз керак. Сессия кун тартибига қўйилган Олий Советнинг миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия доимий комиссиясини тузиш тўғрисидаги масала жамиятда юз берган муҳим объектив жараёнларга эътиборимизни қўйиштириш зарурлигини билан боғланган.

Маълумки, Улуғ Октябрь мамлакатимизда миллий масалани ҳал қилиш негизлари белгиланган. Совет ҳокимиятининг дастлабки декретларидан бири бўлган «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси» мамлакат халқларининг тенглигини ва суверенлигини, уларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эълон қилди. Ҳамма ва ҳар қандай миллий имтиёзлар ва чеклашларни тугатди, Россия территориясида яшайдиган барча майда миллатларнинг эркин ривожланишини гарант қилди.

Фақат социализм базасидангина, деган эди В. И. Ленин, «кичилик жамиятининг ҳар қандай миллатга мансуб меъналиклар оммаси қонунини талаблари ва прогрессив интилишлари биринчи марта ўлароқ интернационал бирликда қондириладиган олий формалари...» бўлиши мумкин.

Ҳаёт, социалистик практика Ленин бироқнинг нақадар тереқлигини ишондики, тарзда тасдиқлади. Совет ҳокимияти йилларда халқлар тенглиги, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги амалда қарор топди.

Лениннинг Совет Шарқи республикаларида миллий масалани ҳал қилиш йўллари ва усуллари тўғрисидаги кўрсатмалари ҳам унинг бебаҳо меросида муҳим ўрин тутди. У ўзининг 1919 йил ноябрда Туркистон коммунистларига йўллаган машҳур хатига бахт ва раванққа эришиш учун «Туркистон халқлари билан ўзбекларча муносабат ўрнатилди...» уларга империализмнинг барча ишларини таътиги билан йўқотиш истагини самимий эканлигини амалий шакл билан исботлаган» қизгин ва эҳтирос билан даъват қилган эди.

Бизнинг мамлакатимизда барча миллат ва элларнинг юридик жиҳатдангина эмас, амалдаги тенглиги ҳам қарор топди, ўтмишдан мерос бўлиб қолган миллий масала ҳал қилинганлиги социализмнинг гўят катта ютуғидир.

Ленинча миллий сийбатнинг тарихий ютуқлари Марказий Комитетнинг партия XXVII съездида Сийсий ҳақда, КПССнинг янги тахриридаги Программисида, Марказий Комитет Плениумларининг материалларида ўз аксини топди. М. С. Горбачевнинг Улуғ Октябрьнинг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисидаги докладыда чўқур ва ҳар томонлама кўрсатиб ўтилди. Партиянинг миллий муносабатлар соҳасидagi сийсати Михаил Сергеевич Горбачевнинг Ўзбекистон партия-ҳўжалик актив билан учрашувидан сўзлаган нутқидан маъмудор ва ишонч билан қилиб баён этилди.

СССРда миллий масала муваффақиятли ҳал қилинганлиги конкрет нимада ифодаланади?

Сийсий соҳада бу ижтимоий турмушнинг ҳамма жаҳонларида барча халқларнинг чинакам тенг ҳуқуқлигини таъминлашнинг асоси эди. Иқтисодий соҳада бу барча республикаларда юксак даражада ривожланган саноат ва механизациялашган йирик қишлоқ ҳўжалиги вужудга келтирилшини асос қилиб эди. Халқнинг маънавий турмуши соҳасида, маориф, фан ва маданиятда мислсиз тараққиётга эришилди. Биринчи марта ўлароқ барча миллатлар ва эллар илгари яратилган маданият ютуқларидан баҳраманд бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга янги маънавий бойликларни яратишда бевосита иштирок этиш учун реал имкониятга ҳам эга бўлди. Республика сийс социал структурасида тўб ўзгаришлар юз берди, совет ишчилари синфи, колхозчи деҳқонлар ва миллий эллар шаклланди. Марксизм-ленинизм гоялари, пролетар интернационализмнинг принциплари тантанали қилиб. Одамларнинг янги социал ва интернационал бирлиги — совет халқи қарор топди, реал воқеликка айланди.

Натижада кўпмиллатликнинг социализм шароитида исноқлиги тарихиде, биринчи марта ўлароқ давлатнинг заифлигини белгилловчи омилдан унинг қудрати ва гуллаб-яшаниши белгилловчи омилга айланди.

Халқлар қардошларча иттифоқининг кучи Совет Шарқи республикаларидаги тўб ўзгаришларда айнакча, эркин намоён бўлди. Ўзбекистон бунинг йиқол далилидир.

Киска муддат ичиде республикада шундай вазиблар ҳал қилиндики, бошқа шароитларда уларини ҳал қилиш учун асрлар керак бўлар эди. Бизнинг индустриал-аграр республикамиз ҳозир икки кун ичиде ишлаб чиқариётган саноат маҳсулоти Ўзбекистон ССР ташкил этилган 1924 йил давомда ишлаб чиқарилган маҳсулотида кўпроқдир. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турлари гўят кўп бўлиб, онд оддий товарлардан гўят тўқимачилик ускуналаригача, пахта териш машиналаригача, янги янги электрон техникаси ва биринчи даражада самолётларни ўз ичига қамраб олади. Йиллик ялпи маҳсулот 9 баравар кўпайиб, ҳозир 10 миллиард сўмликка етди. Республика партия ва ҳўкуматнинг тинимсиз ёрдами туфайли мамлакатнинг йирик пахта базасига айланди. Пахта ишлаб чиқаришини кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш — бизнинг биринчи даражада ватанпарварлик бурчимиздир. Маданият соҳасида чинакам революция амалга оширилди. Нодонлик ва мажорлатга абади йил барҳам берилди.

Республика меҳнатқашлари ҳар бир пахта териш машинасида, тўғув дастода Москва ва Ленинград ишчиларининг, Донбасс қон

чиларининг, Урал металлургияларнинг меҳнат улуши борлигини яхши англашди. Пахтамининг ҳар бир граммиде барча қардош халқлар меҳнатининг зарраси муқассам. Иригация, ривожланишини биз Ўрта Осиёни суғориш тўғрисидаги ленинча гояларнинг рўёбга чиқиши деб биламиз. Фан соҳасидаги муваффақиятларини биз ҳақли равишда В. И. Лениннинг Ўрта Осиё давлат университетини ташкил этиш тўғрисидаги декрети асосида бар ерга келган олимлар республикамизда ташкил этган илмий мактаблар билан боғлиқ деб биламиз. Ўзбек социалистик маданияти қардош маданиятлар яратган барча энг яхши нарсаларини ўзига сиғдириб олмоқда ва ўз навобатида ўзининг энг яхши намуналарини билан совет халқларининг кўпмиллатли маданиятига қўшилмоқда.

Ууллас, ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳаларида, ҳар қадамда биз ленинча миллий сийбатнинг самарали натижаларини кўриб турибмиз. Ҳозир республикамиз — кўпмиллатли коллектив бўлиб, унда жуда кўп миллат ва элларнинг вакиллари аҳил меҳнат қилмоқда.

Ҳозирги Ўзбекистонда мажбул бўлган барча ёрқин ютуқлар учун республика меҳнатқашлари улуғ Ленин доҳисидан ва у яратган Коммунистлар партиясидан, мамлакатимиздаги барча халқларнинг ва биринчи навобатида улуғ рус халқининг доимий бегарас ёрдами миннатдордирлар.

Бизнинг ютуқларимиз реал ва сезиларлидир. Ленин улар йиллар давомида тўпланиб қолган, ўсиш сўраётган пайсаяшига ҳамма республика экономикасида маълум нуктадорликлар пайдо бўлишига олиб келган проблемалар ва камчиликларни, қўлдан берилган имкониятларни тўсиб қўя олмайди. Фойдалар самардорлиги кескин (ўш йил ичиде ундан бир ҳиссадан кўпроқ) қамайди, ускуналарнинг ишлаш сменалари коэффицентси пайсаяди, ижтимоий меҳнат унумдорлиги амалда кўпаймади.

Кўпгина корхоналар тезлик билан реконструкция қилинган, янги техника билан қайта қуроллантиришга муҳтож. Ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида олий сифат категориясидеги маҳсулотнинг улуши кам. Давлат анча миқдорда деҳқончилик ва қорвчилик маҳсулоти етказиб берилмоқда. Катта-катта майдонларда ерларнинг унумдорлиги пайсаяди кетди.

Табиики, экономиканинг ҳолати социал соҳада ўз аксини топди. Бу соҳанинг ривожланиши меҳнатқашларнинг эҳтиёжларидан ҳали орқаде қолмоқда. Республика Олий Советининг депутатлари буларнинг ҳаммасини яхши билишди. Аҳоли жон бошма тўғри келадиган реал дорамадларнинг ўсиши, уй-жойлар,

қўллар, кинотеатрлар, маиший хизматлар билан таъминлаш даражаси, болаларнинг мактабга тарбия муассасаларига жалб этиш даражаси Ўзбекистонда бутун мамлакатга қараганда кам бўлиб қикди. Аҳолининг, айнакча, болаларнинг касалланиши ҳали ҳам юқори даражада турибди.

Ўртоқлар, бизда қийинчиликлар оз эмас. Улар республика экономикаси ва ҳаётининг ҳамма соҳаларини қайта қуриш юзасидан мураккаб вазифаларни қўймоқда.

Ҳозир бутун мамлакатда бўлганидек, Ўзбекистонда ҳам КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳўкумати юзиде жуда катта ёрдами туфайли икюдий ишлаш вазияти, ишларнинг аҳолининг объектив, таъкидий баҳолаш қарор топмоқда, демократия ва ошқоралик ривожланмоқда. Топширилган иш учун коммунистлар, раҳбар ходимларга, барча кадрларга нисбатан талабчанлик ошиб бормоқда. Камчиликларини бағираф этиш, эскириб қолган ҳўжалик юртиш усулларига қарши кураш кучайиб бормоқда. Ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш, тақомиллаштириш, меҳнатга қўйилган аҳолининг иш билан бандлигини, айнакча, ёшларнинг ҳаракатчанлигини ошириш чоралари қўрилмоқда.

Омма орасида интернационализм руҳини, мушохадда қилувчи эмас, балки яратувчи интернационализм руҳини бундан буюн ҳам мушохадлаш биринчи даражада муҳим вазифадир. Амалдаги интернационализм — Ўзбекистоннинг мамлакатлик халқ ҳўжалик комплексида қўйилган улуғлигини ошириб бориш демократия. Бизнинг республикамиз қайта қуриш ҳамда социал-иқтисодий тараққиётни жалдлаштириш вазифаларини муваффақиятли амалга ошириш учун етарли саноат, илм-фан, кадрлар потенциалига, қулай табиий-иклим шароитларига ва бошқа барча имкониятларга эга.

Лекин республиканинг энг асосий бойлиги — бизнинг аҳолий одамларимиздир. Уларнинг кўпчилиги чинакам ватанпарварлар, муваффақиятлардан қизгин қувонадиган, қийинчиликлар ва муваффақиятсизликлардан чин дилдан ранжийдиган интернационалистлардир.

Темирчи Ш. Шоматмудов, болалар уйининг директори А. П. Хлебзукина, пахта-тоқарлар бригадирни Э. Степаненко, Белоруссиядаги партиялар курашининг қаҳрамони М. Топиловдиев ва минглаб бошқа шонли кишиларнинг номи республикадан анча нарида ҳам машҳурдир. Улар бизга у ёки бу миллатга мансуб бўлган учун эмас, балки бутун Ватанимиз ривақи йўлида аҳолий ишларни қилганликларини учун қадрладик. Коммунистик партия миллий муносабатлар соҳасида амалга оширган ўзгартуви

ишларнинг натижалари миллатлараро муносабатлар муаммосиз кечмоқда, деган тасаввурни вужудга келтирмаслиги керак. «...Ҳозирги босқичда миллий сийбат билан гўят асосли равишда шугулланмоғимиз лозим, — деб таъкидлади М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида. — Барча соҳаларда — назарияда ҳам, амалиётда ҳам шугулланишимиз зарур. Бу жамиятимизнинг гўят принциплар ҳаётини масаласидир». Биз миллий муносабатлар соҳасида муттасил пайдо бўлиб турадиган муаммоларни, уларнинг турли жиҳатлари ва қирраларини аниқ ва яққол англашимиз, қўришимиз, янгича ёндашувларини ҳар томонлама пухта ўйлаб ишлашимиз, ҳаёт илгари сураётган масалалар юзасидан амалий қарорлар қабул қилишимиз керак.

Ҳозир, ошқоралик ва демократиялаш шароитида тўпланиб қолган, миллатлараро муносабатлар соҳасида ҳал қилишнинг талаб этиётган баъзи омиллар очик-ойдин кўришиб қолмоқда. Бу омилларни ҳаёт талабларини инкор этиш, уларни баландпарвоз сўзларга гарқ этиш иллатларни келтириб чиқарган эди. Биз миллатлар ва миллий муносабатларнинг ривожланишига доир кўпгина сийсий, идеологик, тарихий масалаларни узоқ вақт мобайнида четлаб келдик. Партия бу ҳол салбий оқибатларга олиб келганлигини ва ҳозир бу оқибатларни тугатиш билан шугулланиш кераклигини тўғридан-тўғри ва ошқорча эътироф қилди. М. С. Горбачев партия Марказий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида сўзлаган нутқиде айтганидек, маънаш масалалар ва жўн бўлмаган муаммоларнинг ҳаммаси КПСС Марказий Комитетининг Пленумида ҳар томонлама кўриб чиқилди.

Афсуски, салбий тенденция ва омиллар мавжуд. Қозғоғистон, Болтиқ бўйидаги воқеаларни эсланинг ўзи етарли.

Иккинда Тоғли Қорабоғ автоном областиде юз берган ҳодисалар, бу ҳодисаларнинг Ереван, Сумгаит ва бошқа шаҳарлардаги аксодоси чўқур ташвиш туғдириди. Горбачевнинг озабайжон ва арман халқларига мураккаб вазифа қўйди, шунинг билан шугулланиш кераклигини тўғридан-тўғри ва ошқорча эътироф қилди.

Республика меҳнатқашларининг партия, совет оралиги, оммавий ахборот воситаларига йўллаган илтимосларига мувофиқ Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми СССР, Озабайжон ва Арманистон ССР Олий Советлари Президиумларига мураккаб қилиб, тартиб ва ошқоралик ўрнатиш учун ўзларининг бутун оро-эътиборларидан, барча конституцион ҳуқуқлар ва имкониятлардан фой

даланишга чаклирди. Барча қардош иттифоқдош республикалар ҳам ана шундай даъват билан чиқишди.

ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг шу масалалар оид қарориде вужудга келган вазият Озабайжон ва Арманистон халқларига, ва умуман, ягона кўпмиллатли давлат бўлган Совет Иттифоқи халқларининг дўстлигини янада мушохадлашга зарар келтирди, деб таъкидланди. Мураккаб миллий-территориал масалаларини давлат ҳўкимияти оралигарида таъйин ўтказиш йўли билан, ҳис-ҳаяжон ва эҳтиросларни авж олдириш вазиятида ҳал қилишга уринишга йўл қўйиб бўлмайди, бундай қилиш олдиндан айтиб бўлмайдиган оқибатларга олиб келиши мумкин, деб ҳисобланди.

Барча совет кишилари қатори Ўзбекистон меҳнатқашлари ҳам партия ва ҳўкумат позициясини, қардош республикалардаги вазиятнинг ҳамма миллат ва эллар манфаатлари йўлида, давлатимизнинг олий манфаатларини, бутун социализмнинг манфаатларини кўзлаб тартибга солиниб босарида қилинаётган ҳаракатларни бутунлай ва тўла-тўқис қўлаб-қувватламоқдалар.

Кейинги вақтларда пайдо бўлаётган, совет ватанпарварлиги руҳига, интернационалистик принципларга эид бўлган салбий ҳодисаларнинг сабаблари турғунлик йилларига, ечимлардан ҳаётини муаммоларча тўпланган, бюрократларча бўзилишлар ва ана шу шароитда жамиятта ҳилоф усурлар жонланган йилларга бориб тақалади. Бу фактларнинг ҳар қандайга эътиборсиз бўлиши, улардан кўз юмишга йўл қўйиб бўлмайди. Ана шу шароитда интернационал тарбия муаммолари айнакча муҳим аҳамият касб этмоқда.

Булар ўта мулоҳаза билан, ҳам миллий, ҳам интернационал жиҳатларини ҳисобга олиб ҳал қилишнинг, бошқаларнинг манфаатларини зарарча бўлса ҳам камситмаслигини талаб қилмайдиган ҳолнинг қатъис, мураккаб масалалардир. Бу ерда мезон битта бўлиш керак: миллий талабларни қондириш ва ривожлантириш лозим, лекин бу талаблар интернационал алоқаларга эид бўлмаслиги ва зарар келтирмаслиги зарур. Бутун маънаш ишмида биз Лениннинг қуйидаги кўрсатмаларига амал қилишимиз лозим: «Биронта миллат учун ҳам, биронта тил учун ҳам имтиёз бўлмасин! Андакқина бўлса-да камситилмасин, андакқина бўлса-да адолатсизликка йўл қўйилмасин...».

Қўлуки, биз бугун амалий ишларда баъзан у томоннинг ҳам, бу томоннинг ҳам манфаатларини ҳисобга олишга муваффақ бўла олмаймеганлигимиз, миллий сийбатни амалга оширишда сийсий сезгирлик, маданият, билимдонлик ва икюдий далиллар етишмаётганлигини эътироф этишимиз керак.

Миллий муносабатлар, интернационал тарбия янгича ёндашувлари, чўқур ўзгаришларни талаб қилади. Бу талаб юзидан ортиқ миллат ва эллар вакиллари яшаб меҳнат қилаётган республикамиз шароитида алоҳида аҳамиятли ва жуда муҳимдир.

Кадрлар билан ишлашда, иқтисодий, социал ва аҳолий соҳалардаги кўпдан кўп хатолар, районлар, колхозлар ва совхозлар чегараларини ўзгаришлар чоғида тайёрга айёрлик, ёки миллий алоҳидаликни авж олдириш заминиде вужудга келмаётган ҳар хил гуруҳбозлик ва уруғ-аймоғчилик интилишлари ва даъволари — булар бизнинг интернационалист негизларимизга ҳавф солмаётган «қаршидоғчилик» оқибатларининг потенциал манбалари бўлиб, худди ана шу ярамас ҳодисага қарши муросасиз курашини авж олдириб юбормоқ керак.

Партия бизнинг социалистик Ватанимиз территориясини бутун мамлакатнинг, барча совет миллатлари ва элларларнинг манфаатларини кўзлаб оқилона фойдаланмоқда ва уни совет халқининг умумий бойлиги, деб ҳисобламоқда. Бизнинг территориял бўлишимиз фақат аҳолининг миллий составига қарабгина белгиланиши мумкин эмас. Бунда Лениннинг қуйидаги қондаси асосий принциплар: «...Аҳолининг миллий состави — гўят муҳим иқтисодий омиллардан биридир, лекин у бирдан бир омил эмас ва бошқа омиллар орасида энг муҳими эмас...» Шунинг учун марксизмда «миллий-территориал» принцип заминига бутунлай ва фақат шу заминига ўта олмайдиган.

Республика Олий Совети ва ҳўкумат кейинги вақтларда икюдий аниқланилган бир қисми орасида ҳар хил носоглом уйдирмалар ва маҳаллийчилик қайғитларини елганларини, жамоатчилик фикри қалғитларидан жиддий ташвишланмоқдалар. Айрим ёзувчилар, журналистлар, олимлар ривожланиб бораётган ошқоралик ва демократия вазиятида демагогларча фойдаланиб, салбий ҳодисаларнинг оқибатларини тугатиш юзасидан, республикани иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг кўпгина чинакам етилган муаммоларини ҳал этиш юзасидан амалга оширилаётган чоралар таъкид қилмоқдалар.

Улар демография ва экологик вазиятни соғломлаштириш, маҳаллий миллат синфини шакллантириш, рус тилини ўрганишни яхшилаш каби гўят муҳим масалаларни ҳал қилишга пухта ўйлаб ёндашиш зарурлигини инкор этиб, уларни тор регионал, маҳаллийчилик позицияларидан туриб таъкид қилмоқдалар. Бу ҳол масалан, Ўзбекистон Ёзувчилар союзи, Тошкент Давлат Университети, баъзи бир бошқа ўқув юртларида бўлган йилгишларда намоён бўлди.

Халқ манфаатларини мана шундай «ҳимоя қилувчиларнинг» иғвогарлик хатти-ҳаракатларига ҳали партия, совет активлари, мансабдор шахслар етарли даражада принциплал ва билимдонлик билан зарба бермаётганлигини кишини ҳавотирга солади.

Гарчи маъқур салбий қайғитлар ва кўринишлар оммавий тусда бўлмасда-да уларни меҳнатқашлар қўлаб-қувватлаётган бўлмасаларда, жамоатчилик фикрининг миллатчилик томонига озгина бўлса-да ўзгаришини пайқамаслик мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз. Бу масалалар эътибор билан ўрганиб чиқилмоқда. Улар юзасидан республикада яшовчи барча миллатлар ва элларнинг манфаатларини ҳисобга оладиган чора-тадбирлар қўрилмоқда.

Ҳақиқатга тик қарайлик: агар ҳозир бўшанглик, суст-қашлик қилсак, оз бераётган жараёнларга етарли баҳо бермасак, бу ҳавфли оқибатларга олиб бориши мумкин.

Ўртоқлар, сизга маълумки, яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлисида биз республикада миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбиянинг аҳолининг бағишга кўриб чиқилди. Бу ҳақдаги ахборот республика бағишга эълон қилинди ва қабул қилинган қарорлар тўғрисида бугун бағишга маълумот беришнинг ҳолати бўлмас керак.

Марказий Комитет бюросининг аъзолари ва секретарлари ёзувчилар союзи, журналистлар, кинематографчилар, композиторлар, рассомлар союзулари ва республиканинг бошқа икюдий союзулари вакиллари билан учрашдилар. Уларни қизқтириётган барча масалалар юзасидан юзма-юз ошқорча сўзлашиб олдини, носоглом уйдирмаларга ва миллатчилик кўринишларига принциплал партиянинг баҳо берилди, уларнинг қайта қуришга эид эканлиги кўрсатиб ўтилди. Сўхбатлар чоғида миллий алоҳидаликни ва маҳаллийчиликни авж олдириш йўлидаги ҳар қандай уринишларнинг чинакам миллий ва интернационал манфаатларига эид келиши алоҳида таъкидланди.

Шу йил 19 мартда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетиде республика икюдий союзулари президиумлари ва улар област бўлимларининг аъзолари, илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари раҳбарлари ҳамда партия ташкилотлари секретарлари билан партия, совет, қасба союзу ва комсомол уюшмалари иштирокда кенгаш ўтказилди. Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов «Республикада қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлашда икюдий эиеллар ва илмий, педагогик коллективларнинг ролини ошириш тўғрисида» доклад қилди. Муаммолар муҳокама қилиш чоғида таъкид фан, адабиёт ва санъат арбоблари интернационал тарбияни янада

(Давоми еттиччи бетда).

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ҲАЁТИДАГИ МУҲИМ МАСАЛАЛАРНИ ХАЛҚ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши бешинчи бетда).

тусда ўтказишга ҳаракат қилиб, демократия принциплари ва формаларидан фойдаланишда қайта қуриш ишини суст амалга оширмоқдалар. Халқ судьяларига бўлиб ўтган кейинги саяловларда ана шундай камчиликларга йўл қўйилди, бу эса Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги ва унинг жойлардаги оралигари вазиятини ҳали яхши ўрганмаётганликлари, меҳнатқаш жамоатчилик фикрини яхши билимасликлари кўрсатди. Ҳисоботлар бериш жараёнида саяловларнинг нақадар, аризалари, тақлифлари ва таъкидий мулоҳазаларини умумлаштириш ҳамда таҳлил этиш юзасидан конкрет чора-тадбирлар ишлаб чиқиш, амалга оширишда, улар тўла-тўқис ҳисобга олиноқма, қўрилган чора-тадбирлардан аҳоли кенг ҳабардор қилиб боришда, натижадан бўлиб кўрсатилмайдиган ва камчиликлар ошқорча айтиладиган бўлиб қолди.

Кадрларни танлаш, лавозимларга қўйиш ва жой-жойига қўйиш практикасида янги тартиб амал қила бошлади. Халқ судьяларига, шунингдек област судьялари аъзолигига саялов ўтказувчи бир қанча округларда ўрни мударатдан илгари бўшаб қолган кишилар ўрнига бир қанча кандидатни номзод қилиб кўрсатиш бўйича дастлабки экспериментлар ўтказилмоқда.

Саяловчилар, меҳнат қол-

лективлари ёки сайланадиган оралигари (маҳаллий Советлар) томонидан қўпчилиги номзодлар ҳақида ўз фикрини баён қилиш принципи судьяларга нисбатангина эмас, айна вақтда катта нотириуслар ва юридик консултантларнинг муқдирларига нисбатан ҳам жорий этилади.

Бевосита демократия резервлари ҳақиқатан ҳам битмас-туғамасдир. Эндиликда уни бўшаши учун куларнинг, бир қолпиде ишланишнинг ва баъзи раҳбарларнинг эскича фикр юритишларининг ноҳуш таъсиридан сақлаш учун муштаккам ҳуқуқий гарантлар ҳам яратиш муҳимдир.

Республика ҳаётининг барча жиҳатларини янгилаш жараёни тинимсиз давом этишга ҳақ қанайда шубҳа йўқ. Ҳаёт келиб социалистик турмуш тарзининг янги нормалари ва қадриятлари, барча масалаларни, шу жумладан аниқ мақсадга қаратилган йирик халқ ҳўжалик программаларини, Қонун лойиҳаларини коллектив тарзда ҳал қилишнинг янада самарали форма ва усуллари кенг тарқалиб, сўнгра эса юридик тус ола бошлайди, саялов системаси тақомиллаштирилади, кўпгина ташаббуслар амалга оширилади боради ва ҳоказо.

Лойиҳада кўзда тутилганидек, халқнинг ўзини ўзи идора қилиш принципини ҳаётга таъкид этиш дабири билан таъкидлик-ҳуқуқий тадбирларнинг муайян системаси ҳам муштаккамла боради. Бунда М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети

1988 йил февраль Пленумида сўзлаган нутқиде баён қилинган қуйидаги принциплар қондан назарда тутилмоқчидан. Унда бундай дейилган: «Мен барча аҳоли табақаларини, марказдаги ва жойлардаги барча кадрларимизни ўз ичига қамраб олувчи ягона умумдавлат комплекс программаси сифатида умумий юридик таълимини ташкил этиш тўғрисида маъқур Пленумимизда баён қилинган гояни қатъий қўлаб-қувватлайман».

Табиики, Қонун лойиҳасини, ҳуқуқий ҳарактерда бўлган давлат ва жамоат ҳаёти масалаларини кенг муҳокама этиш ана шундай таълимининг формаларидан бири бўлиши турган гап. Бутун област, шаҳар, район, қишлоқ миқсиде халқ фикрини ҳисобга олиб иш тутиш катта аҳамиятга эгадир. Маҳаллий аҳамиятга молик масалаларни муҳокама қилиш доимий тусда бўлиши лозимлигини исботлаб ўтиришнинг ҳолати бўлмас керак. Омманинг ўзини ўзи идора қилиш расмиётичилидан, бюрократизмдан ва тўррачиликдан батамом ҳоли бўлиши керак.

Шу сабабли барча бўғинлардаги ижрокомитет, уларнинг доимий комиссиялари, депутатлар группалари, юридик бўлимлари, ҳусусан област ижрокомитетининг маҳаллий аҳамиятга молик муҳим масалалар муҳокамасини таъкид этишга ўз муносабатларини қатъий ўзгариштирилари ва бу масалаларни кўтариб чиқиш ташаббускор-

лари сифатида фаол қатнашушлари зарур. Советнинг социал, иқтисодий ва территория

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ВА ИНТЕРНАЦИОНАЛ
ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИ КОМИССИЯСИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

(Давомн 8-бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ВА ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИ КОМИССИЯСИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА» ГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДА МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши еттинчи бетда).

Яна бир ўқир масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Маълумки, республикада рус тилини, ўзбек тилини ва бошқа миллий тилларни ўқитишда катта нуқсонларга йўл қўйилган. Масалан, областда татар тили ўрганиладиган атиги битта синф бор; қорейс тилини ўрганиладиган жой йўқ.

Яқинда кутубхоналарнинг ишини қўздан кечириб чиқдик, улардаги китоб фондидан асосий қисми ўзбек ва рус тилида экани маълум бўлди. Айрим кутубхоналарда қозоқ ва тоjik тилларидаги китоблар бор, бироқ қрим татар тилидаги китоблар бармоқ билан саналар даражада оз. Қорейс, турк, озаббайжон, арман ва қирғиз тилларидаги китоблар мутлақо йўқ. Биз республиканинг тегишли идораларининг асосий қисми миллий составини эътиборга олиб, шисий, иқтисодий, техник ва бадиий адабиёт етказиб бериш масаласини ҳал этишни сўраймиз.

Яна шунинг ҳам айтиш керак.

Депутат Ф. ҚУНИСОВ нутқи

НАВОИЯ ОБЛАСТ НАРОДА РАЙОНИДАГИ «ҚИЗИЛЧА» СОВХОЗИНИНГ БОШ ЧУПОНИ

Мен яшаш йиллаётган Нурота районида 20 дан ортиқ миллат ва элларга мансуб кишилар йиғма-ён меҳнат қилишми. Биз — ўзбеклар тоjikлар, қозоқлар, қорақалпоқлар, татарлар, руслар ва украинлар билан бирга кавказликлар, немислар ва поляклар ҳам ягона аҳил ойда бўлиб яшамокдалар ва яшамокдалар. Турмушимизда янги социалистик анъаналар мустаҳкам ўрин олмоқда. Биздаги аралаш оилаларнинг кўпчилиги бахтиёр яшайётганликлари эътиборга сазовордир.

Районда 42 та ўрта ва саккиз йиллик умумий таълим мактаблари бор. Шулардан тўрттасида машғулотлар қозоқ тилида, бошқа 4 тасида тоjik тилида олиб бориюмоқда. Яна иккита ўрта мактабда дарслар биринчи синфдан 10 синфгача рус тилида олиб борилади.

Аммо мактабларда тоjik ва қозоқ тилларидаги дарсликлар етишмайди, шунингдек қардош халقلарнинг ўзбек тилидаги адабиёти ҳам оз.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Депутат В. Г. ДЕНИСОВ нутқи

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҚУШИЛАРИ ҚУМОНДОНИНИНГ БИРИНЧИ УРНИБОСАР-ШТАБ БОШЛИГИ

Меҳнатқашлар ва айниқса, ёшларнинг социалистик Ватанини ҳимоя қилишда Конституциядаги бурчларини бажаришга тайёрликлар ва қўбилишлари алоҳида аҳамиятга эга бўлди. Ҳар йили Ўзбекистондан кўп миңлаб йигитлар Ватанимиз қуроли ҳимоячилари сафига ўтиб, Ватан чегараларининг ҳавфсизлигини таъминлашда қатъий ҳисса қўшди.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

рақки, радио ва телевидение аҳолини интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш кучайтиришга эга ҳиссани қўйиш керак. Ҳам профессионал, ҳам хаваскорлик миллий ансамблларнинг чиқишларини тез-тез ташкил этиш, республиканинг мамлакат бошқа регионлари билан иқтисодий алоқаларини пропаганда қилишни кучайтириш, партия, уруш ва меҳнат ветеранларининг, интернационалчи-жангчиларнинг, ишлаб чиқариш илгирларининг ўзлари яшаш турган аҳоли пунктида ёки ишлаб турган коллективдаги суҳбатларини ўтказиб туриш керак.

Интернационал дўстлик клубларининг ишини тақдир тақдир этиш зарур. Уларнинг кўплари юзаси ишламоқда. Қўнчица, чет эллардаги ўз тенгдошлари билан болаларнинг хат ёзишларини уюштиришдан нарга ўтишмоқда. Ўз коллективларида халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш муаммолари эса эътибордан четда қолмоқда.

Биз болалар интернационал тарбиясини аввало оиладан бошламоғимиз лозим. Шундан кейин уни жамоатчилик фикри ёрдами билан меҳнат коллективини шарафларида кучайтириш керак.

Наслимиз заводи терристориясида жойлашган Алишер Навоий номи 22-мактаб билан «СССР 60 йил» 22-мактабда интернационал дўстлик клублари ишлаб турибди. Бутуниттифок Совети яқинида қурилган янги Бахт уйида етти интернационал оила юбилейларини таъинлаш билан нисолладик. Тантаналар Номаълум солдат ёлдорлигига гулчамбарлар қўйишдан бошланди ва унда ёш интернационал оилалар катнашди. Бизда ёш авлоднинг ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, ширғил иччиликларисиз тўйлар ўтказиш, эскилик сарқитларини тугатиш борасида кўп ишлар қилинмоқда.

Ишончи интернационал руҳида тарбиялаш масаласи нақадар муҳимлиги ҳар биримиз учун аниқ ва тушунлидир. Ошкоралик, демократия шарафларида миллатлараро нифок ўзини ёқадиган мунофиқ кишилар топилди, албатта. Бу эса баъзи жойларда интернационал тарбия масалалари ҳамон юзаси равишда ҳал этилаётганлигининг аломатидир. Бинобарин, биз қайта қуришнинг айнақса ҳозирги босқичида бу масалага кўпроқ эътибор беришимиз керак. Бунинг учун меҳнатқашларини интернационал руҳида тарбиялаш борасидаги бутун фаолиятимизга тамомила қайтдан кўриб чиқиш, йўл қўйилган камчилик ва хатохаларга тейор барҳам бермоғимиз зарур.

Биз ўз ишларимиз ҳақида сўзлар эканми, қайта қуришнинг ҳозирги мураккаб даврида келиб чиқаётган кўпчица аниқ, лекин ўринли проблемаларни яширмай гапиришимиз керак. Воқеаларни енгилташқил билан тушуниш ва бунда сохта тасавуслар ҳосил қилиш даври ўтиб кетди.

Қироатхонлик, расмиётчилик, фақат баландровот чакриқлар билан даъват қилиш, широрлар ёпишиб олиш ҳалқларни интернационал руҳида тарбиялашда нақадар аянчи натижаларга олиб келганлигини ҳисоблаш керак.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

намунали бажарганлиги, мардлиги ва қаҳрамонлиги учун давлатнинг юксак мунофотларига сазовор бўлди. Улар ўзларининг муқаддас ватанпарварлик бурчларини бажариб, кўп миллатли ҳарбий коллективларда жанговар қирқилган ўтиб, жонон коллективлари қўйнига қайтиб келди ва хорижда ҳам қайтмоқда. Социалистик қурилиш меҳнат эстафетасини, СССР халқлари қардошларча дўстлиги байронини баланд кўтариб бермоқда. Афғонистон республикасининг вилоятлари ва уездлари билан бевосита оталиқ алоқалари юксак ватанпарварлик ва интернационализм намунаси ҳисобланади.

Ёшларни интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамда ҳарбий қисмлардаги таълим-тарбия жараёни, уларнинг бир-бири билан қилин алоқаси ва давомийлиги СССР халқлари дўстлигини, интернационализмни мустаҳкамлаш, ёшларнинг социал-сисий активлигини ривожлантириш, КПСС XXVII съезди қарорлари асосида қайта қуришда, жамият ишларини бошқаришда уларнинг ролин ширғилини энг муҳим бўлинидир.

Шу билан бирга бу ишдаги бир қанча жиддий салбий ҳоллар, камчиликларни кўрсатиш мумкин эмас. Бу нарсаси республика ёшларининг муайян қисмида ҳарбий хизматда бўлган муносабатда намоён бўлмоқда.

Салбий тенденциялар қўпайиб бормоқда ва бу нарсаси ёшлар билан ишлашда, интернационал ва ватанпарварлик тарбиясида камчиликлар борлигини кўрсатмоқда.

Меҳнатқашлар ва ёшларини СССР Қуроли Кучларига, Ватанини ҳимоя қилиш аскарларга, бутун социалистик ҳамдўстликка меҳрмуҳаббат, ҳурмат-эҳтиром руҳида тарбиялаш ишларининг бўшашиб кетганлиги айниқса ташвишлантиради. Бу эса армиядаги хизмат муҳимлигини сувайтиришга бўлган уринишларда, халқ маориф органларининг мактаблар ва ўрта ҳунар-техника билим юртларида бошланғич ҳарбий тайёргарликни ташкил этиш ишларидаги камчиликларда намоён бўлмоқда.

Масъул ҳодимларнинг, турли даражалардаги раҳбарларнинг бир қисми ўз ўғилларини уйга яқинроқ жойлаштиришга, хизматда бирон имтиёз ва енгилликлар берилишига эришишга уринмоқда.

Ватанпарварлик ва интернационал ҳарбий бурчини

Депутат О. ЁҚУБОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР РАИСИ

Биз ўз ишларимиз ҳақида сўзлар эканми, қайта қуришнинг ҳозирги мураккаб даврида келиб чиқаётган кўпчица аниқ, лекин ўринли проблемаларни яширмай гапиришимиз керак. Воқеаларни енгилташқил билан тушуниш ва бунда сохта тасавуслар ҳосил қилиш даври ўтиб кетди.

Қироатхонлик, расмиётчилик, фақат баландровот чакриқлар билан даъват қилиш, широрлар ёпишиб олиш ҳалқларни интернационал руҳида тарбиялашда нақадар аянчи натижаларга олиб келганлигини ҳисоблаш керак.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

Бизнинг наслимиз совхозимизнинг ўзидagina қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик тубайли совхоз ўзининг ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республика социалистик муносабатларини ва беш марта Бутуниттифок муносабатларини қўлиб бўлди.

Улкан қайта қуриш ва жадаллаштириш инқилобий даврида ёш авлоднинг интернационал бирлик ва жискил руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатлари ҳар бир оғли гражданининг ҳар бир бурчи ҳисобланади.

виждонан, ҳалол бажарган ва бажариб турган кишиларнинг таъриқлари меҳнат, ўқув коллективларида, яшаш жойларида тузуқроқ пропаганда қилинмапти. Районлар, қорхоналар, масаласар ва ўқув юртларининг ҳурмат тахталарида бугунги кунда бу ердан чиқиб ҳарбий шон-шухрат ишларини шараф билан давом эттираётган ҳарбий хизматчиларнинг фотосуратларини ахён-ахёндагина учратиш мумкин.

Республиканинг оммавий ахборот воситалари бунга етарли эътибор бермапти.

Чақирув ёшдагилар орасида тўлиқсиз ўрта, ҳатто бошланғич маълумотли йигитларнинг борлиги ёш жангчилар ҳарбий ихтисослигини эгаллаш ишига жиддий эътибор бермапти.

Республиканинг миллий мактабларида рус тили ўргатишни ташкил этишдаги камчиликлар ҳарбий коллективларни интернационал жипслаштириш йўлига ров солмоқда. 1987 йил якулига кўра, Ўзбекистон ССРдаги чақирилганларнинг рус тилини дуруст билимайдиганлари 20 процентга етган.

Ўқувчи ёшларни профессионал ҳарбий соҳага йўллаш, офицерлик хизмати бўру-этиборини пропаганда қилиш борасидаги ишларда бўлган камчиликлар секинлик билан йўқотиюмоқда.

Республиканинг бир қанча областлари ва районларида соҳамақлаштириш спорт ишидати жиддий камчиликлар ҳамон тугатилгани йўқ. Ҳар қачон ҳужжатларига кўра, чақирилувчил